

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Consuetudo praua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

CONSVETVDO PRAVA.

Remedia contra Consuet. prauam.

I REMED. Considera, quam grauis, ac prope incurabilis sit morbus
Consuetudinis prauæ. Sicut enim diuturnos & inueteratos corporis mor-
 bos Medici corporales ægrè curant, secùdum illud sacri prouerbii. *Lang- Eccl. 10. 11.*
 uor prolixior grauat medicum: breuem languorem pracidit medicus. Sic medici
 spirituales difficulter curare queunt morbum spiritualem còsuetudinis
 prauæ. Quod scriptura diuina ob oculos posuit illa sententia Salomo-
 nis. *Prouerbiu est. Adolescens iuxta uiam suam, etiam cum senuerit, non recedet.* Prou. 22. 7.
 ab ea. Difficulter enim eradiur, ut eleganter scribit B. HIERONYMVS ad Hier. epist. 7.
 Latam, de institutione filix, quod rudes animi perbiberunt. Recens testa diu
 saporem retinet & odorem, quo primum imbuta est. Et mox addit. Græca narrat hi-
 storia, Alexandrum potentissimum regem, orbisq; dominorem, & in moribus, & in
 incessu, Leonidis pedagogi sui non potuisse careere uitiis, quibus adhuc paruulus fuit
 infectus. Procliuis est enim malorum æmulatio: & quorum uirtutes assequi nequeas,
 cito imitaris uicia. Deinde illa IEREMIAE, qua inueteratam Iudeorum Ier. 13. 23.
 perstringit malitiam. *Si mutare potest æthiops pellem suam, aut pardus varie-
 tates suas, & uos poteritis bene facere, cum didiceritis malum.* Non natura, inquit
 in eundem locum idem Hieronymus, sed nimia consuetudine & amore peccã-
 di firmatum, sic ut in naturam conuersum uideatur. Eandem difficultatem in sa-
 nando consuetudinis prauæ morbo omnes S. Patres sunt confessi. S. BA- Bas. hom. 5.
 SILIUS in martyrem Iulittam. *Per molestum est, & uix toleratu possibile, uel
 ipsis brutis, amoueri à consuetudine. Equidem ipse bonem uidi ad præsepe lachryman-
 tem sibi compascuo morte præcepto.* Et in Regulis fufius d sput. quæst. 6. Consue-
 rudo uetustate firmata nature vim solet nancisci. S. CHRYSOST. in c. 4. epist. 2. ad Chryl. hom. 7.
 Corinth. *Magna est consuetudinis tyrannis, adeoq; magna, ut perinde cogat, ac natu-
 ra.* D. AVGVSTINVS. *Vincere consuetudinem dura pugna.* Et rursus. *Tinebam Aug. in Psal. 30.
 Domine Deus ne me cito exaudires: ue formidabam quasi mortem consuetudinis muta- & l. 8. conf. c. 7.*
 tionem. Quo ergo consuetudo praua incurabilior morbus est, hoc effica-
 ciora sunt vsurpanda remedia.

II. REMEDIUM est, recursus ad auxilium diuinum per ardentem
 ad Deum orationem. Nam ut monuit B. HIERON. in locum Iere-
 miæ ante citatum, etiamsi impossibile uideatur apud homines pellem
 Æthiopicam, uel inueteratam consuetudinem mutare, tamen non
 est, (quod & de diuite saluando CHRISTVS dixit) impossibile Matt. 19. 25,
 apud DEVM. *Omnia possum, inquit Apostolus, in eo, qui me confortat.* Phil. 4. 13.
 Nec non S. Basilius, qui dixerat consuetudinem vim nature nancisci Basl. q. 6. reg.
 ful. disp.

temporis vetustate, disertè asseuerat contractas ex consuetudine peccandi labes assidua oratione posse abstergi, eo quod nullum tam inueteratum sit crimen, quod Deus precibus motus extirpare non queat. Et B. I. O. CHRYSOST. scribens ad Theodorum lapsum, ea ratione ad spem certam veniæ erigit: quod si Dæmon eum potuerit à summo virtutis fastigio in extremam deturbare malitiam, Deum multo facilius posse eum, non modo in pristinam libertatem, verum etiam in excelsoiorem vindicare. Exemplum huius remedii luculentum habemus in AVGVST. qui vt non semel queritur difficilimum sibi aditum fuisse ad veram conuersionem ob inueteratam flagitiosæ vitæ consuetudinem, ita pariter fatetur eum sibi orationis cum lacrymis ad Deum fusæ beneficio tandem patefactum. Sic enim in octauo Confessionum libro loquitur. *Ligatus eram non ferro alieno, sed me a ferrea voluntate. Velle meum tenebat inimicus, et inde mihi catenam fecerat, et constrinxerat me: quippe ex voluntate peruersa facta est libido, et dum seruitur libidini, facta est consuetudo, et dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas. Ac tandè post multa interiecta concludit. Ego sub quadam sici arbore strausi me nescio quomodo, et dimisi habenas lacrymis, et proruperunt flumina oculorum meorum, acceptabile sacrificium tuum. Et non quidem his verbis, sed in hac sententia multa dixi tibi. Et tu Domine vsquequo? Vsquequo transeris in finem? Ne memor fueris iniquitatum nostrarum antiquarum. Sentiebam enim me ab eis teneri, et tatabam voces miserabiles. Quamdiu, quamdiu, cras et cras? quare non modo? quare non hac hora finis turpitudinis mee? Dicebam hac, et flebam amarissima contritione cordis mei. Et ecce audio vocem. Tolle lege, tolle lege, etc. qua lectione finita, quasi luce securitatis, inquit, infusa cordi meo omnes dubitationis tenebræ diffugerunt.*

III. REMEDIUM. Recursus ad auxilium, vel consilium humanum prudentis Patris spiritualis. Quod remedium proponit BERNARDVS in sermone de septem Spiritus sancti donis. *Est consuetudo, inquit, hac grauis quedam et perniciosa catena, soluenda vt que facilius, quam rumpenda: vt hic maxime vulgare illud prouerbum non videatur vsurpari, industriam violentia potiore: vt quemadmodum vis vi repellitur, et feruore Spiritus feruor extinguatur desideriorum, vt maligni artem arte deludas, et consuetudini consilium opponas. Alioquin si forte violentiam queras, et castigationem corporis speres consuetudini praualescere, timendum omnino est, ne sit perniciosus labor, et prius ipsa substantia deficiat, quam inolita concupiscentia: praesertim quod altera quedam natura sit ipsa consuetudo. Necessarium itaque est consilium, vel ab ipso magni consilij Angelo ministratum, vel ab homine aliquo spirituali, qui cogitationes Sathanae, spiritualiaque remedia non ignoret. Legimus fratres, in eremo fornicationis Spiritu quempiam impugnatum, laudabili prorsus industria à Patre curatum. Aduocans enim senior fratrem alterum secretò, iussit vt eundem lateffret iniuriis, et prior ipse quasi accepta ab eo iniuria quereretur. Anxiebatur ille, et confusus vehementer, sic in breuè oblitus est pristina*

Chry. ep. 5.

Aug. l. 8. c. 5.

B. cap. 11.

Psal. 12.
Psal. 78.Habet in vicis
pp. c. 207. p. 2. &
Hier. ep. 4. ad
Rust.

centa.

uentationis, vt querenti de ea non sine admiratione plurima responderet: Papè viuere non licet, et fornicari libet? Eodem spectant illa verba S. AVGVSTI. in epi-
stola ad Aurelium, dum agit de ebrietate exstirpanda, quæ apud multos
longa consuetudine inualuerat. Non sperè, inquit, quantum existimo, non du-
riter, non modo impetuosè ista tolluntur: magis docendo, quam iubendo: magis monen-
do, quam minando: Sic enim agendum est cum multitudine peccantium. Seueritas autè
exercenda est in peccata paucorum.

IV. REMED. Considera, in quanta pericula salutem animæ tuæ con-
iicias, si in peccando non statim obstitas principiis. Sero enim medicina pa-
ratur, ait Poeta ille, Dum mala per longas conualuere moras. Fili peccasti? mon et
Ecclesiasticus, non adicias iterum: sed et de pristinis deprecare, vt tibi dimittantur.
Ea enim peccati natura est, vt quo crebrius iteratur, hoc magis homini
dominetur: sicut clauus quo sæpius malleo verberatur hoc altius infigi-
tur, vt liquet in Petri Apostoli negatione. nam in prima tantum respon-
dit. Nescio quid dicis. In secunda negant cum iuramento: in tertia verò cepit de-
testari, et iurare, quia non non: sicut hominem. 2. Periculum est, ne crebra iteratio
eiusdem delicti tandem transeat in consuetudinem: qua fit vt iam diffi-
cile sit respiscere. vnde Augustinus, vt dictum est, consuetudinis muta-
tionem reformidabat velut mortem. Deinde facit, vt grauius crimina etiã
videantur leuia, Peccata quamuis magna et horrenda, ait idem, cum in consuetu-
dinem venerint, aut parua, aut nulla esse creduntur, vsque adeò, vt non solum non oc-
cultanda, verum etiam iam prædicanda, ac diffamanda videantur. Denique aspe-
ram et diffi-
cilis reddit virtutum viam. Asperam, inquit B. PAVLINVS ad
Celantiam, nobis et insuauem virtutum viam nimia facit victorum consuetudo. 3.
periculum est, ne consuetudo tandem transeat in necessitatem. Dum ser-
uitur libidini, inquit Augustinus, facta est consuetudo: et dum consuetudini non
resistitur facta est necessitas, qua trahitur et tenetur etiam inuictus animus. Nec mi-
rum, quia teste B. GREGORIO in moralibus, quot vicibus praua frequentationis
bomo astringitur, tot quasi vinculis ad mentem ligatur. 4. Periculum est contem-
ptus, auctore S. BERNARDO, quo homo rotas concupiscentiæ laxat habenas,
totoque impetu fertur in præcepta, sicut scriptum est. Impius, cum venerit in profun-
dum peccatorum contemnit 5. & vltimo Desperationis & malitiæ. Nam si con-
tempnus persistit, ita pergit idem, accedere necesse est et malitiam, vt quam possit con-
solationem desperatus miser admittat: et cui non est pars in bonis, letetur vel in malis
letetur cum malefecerit, et exultet in rebus pessimis.

V. REMED. Iugis diuinorum decretorum obseruatio, bonorumque
operum exercitatio. Iure siquidè exigitur ab eo, qui diu in flagitiis renu-
ente conscientia persistit, vt diutius etiam in virtutù studio se exerceat.
Sicut fuit sensus vester, inquit spiritus sanctus apud prophetam Baruch, vt
erraveritis à Deo: decies tantum iterum conuertentes requiretis eum. Et apud Apo-
stolum

Ouid. i. Remed.
Eccli. 21.1.

Matth. 16. 70.

Aug. in Enchi-
rid. c. 80.

Hier. ep. 1. 4.

Aug. l. 8.
confes. cap. 3.

Greg. l. 4.
cap. 28.
Bern. serm. de
donis.
Prou. 18. 3.

Bar. 4. 28.

Rom. 6. 19. *Stolum. Humanum dico, propter infirmitatem carnis vestra. Sicut enim exhibu-*
istis membra vestra seruire immunditia & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc ex-
hibete membra vestra seruire iustitia in sanctificationem. Hoc remedium tra-
 dit S. BASILIVS. in reg. ful. disput. Sicut enim, inquit, morbi cor-
 poris inuenterati non nisi longa & acri curatione sanantur : sic peccata inueterata
 diuturna patientia, assidua oratione, & acerrimi animi contentione curari oportet.
 Quod repetiis vicibus, ac multo cum labore intinctum est, tincturam excipit pres-
 sius inhaerentem, & qua vix elui queat : obiter autem colore aliquo infectum tin-
 cturam bibit facile mobilem : sic anima sanie peccatorum suppurata, & in habitu
 constituta malitia vix ac multo negotio elui potest, Eodem spectat consilium
 Chry. hom. 10. B. IOAN. CHRYSOST. qui scribens in cap. 4. Actor. Apost. suadet,
 vt consuetudo mala in contrariam consuetudinem bonam transferatur,
 & sic clauus clauo pellatur.

VI. REMED. est. Refugere omnes occasiones in vetera peccata
 qua longa consuetudine occalluerunt, relabendi. Hoc remedium tra-
 dit S. BERNARD. loco supra allegato. Qui enim tangit picem, inquit sapi-
 ens, inquinabitur ab ea, & qui communicauerit superbo induet superbiam Ne com-
 misceamini, clamat B. Paulus, fornicarijs, & cum huiusmodi nec cibum sumite.
 An nescitis quod modicum fermentum totam massam corrumpit? Et rursus,
 Corrumunt bonos mores colloquia mala. Si qua ouis morbida a pastore of-
 fenditur, eam ilico a reliquo grege separat. Vnaque conspecta, ait ille, li-
 uorem ducit ab vna, nisi maturè seiungantur. Et verbum est spiritus
 sancti. Cum electo electus eris, & cum peruerso peruerteris. Dices, ardu-
 am nimis saepe esse hanc separationem, vt a coniunctissimis sodali-
 bus. At coniunctiores nulli esse possunt parentibus, filiis, cognatis.
 Et tamen si illi occasionem praebent tibi perstandi in praua consuetu-
 dine, audiendum erit dictum Christi. Si quis veniet ad me, & non odit pa-
 trem suum & matrem & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc au-
 tem & animam suam, non potest meus esse discipulus. Et alibi. Si scandaliza-
 ueris te manus tua, absconde illam. si pes tuus, amputa illum &c. Bonum est ti-
 bi debilem, introire in vitam, quam duas manus, vel pedes habentem mitti in
 gehennam ignis inextinguibilis. Quid verò magis homini coniunctum, quam
 propria membra? Abraham, inquit B. CHRYSOST. de laudibus S. Pau-
 liagens, offerens filium suum unigenitum, & tres pueri Babylonij corpora igni-
 bus, ac martyres omnes infinitis se offerentes cruciatibus, non consuetudinem,
 sed naturam ipsam vicerunt, immo S. Paulus bona virtutum a voluntate orta in
 natura firmitatem ita conuertit, vt esset quasi virtutis statua, & non poterimus
 nos consuetudinem a voluntate ortam redigere ad voluntatem? Initia quidem
 fugiendarum occasionum sunt difficilia, tamen vel minimus pro-
 gressus omnia reddit leuiora. Quando quis, inquit idem Chrysostr. in pa-
 ren-

ren. ad Theodorum lapsum, in fornace voluptatum consistit, etiamsi ex-
 emplis abundet infinitis, ipsi res esse supra vires apparet: ceterum, si vel leniter
 coepit illinc egredi, identidem procedens vim ignis à tergo relinquit, videt-
 que ante se, & ad pedes propemodum viam roscidam, atque eximia facilita-
 tis.

Chry. parantia

VII. REMED. Considera duplicem historiam Euangelicam, in qui-
 bus prauæ consuetudinis superandæ difficultas, & remedia hæcenus
 allata ad viuum adumbrata videntur. Quod enim quædam facta Chri-
 sti etiam spiritualiter intelligi debeant, non semel tradit D. AVGVSTI-

Aug. ferm. 44.
 de verb. dom. 18
 Ioan.

NVS. CHRISTVS, inquit, ea quæ faciebat corporaliter, etiam spiritualiter vo-
 lebat intelligi, neque enim tantum miracula propter miracula faciebat, sed vt illa quæ
 faciebat mira essent videntibus, vera essent intelligentibus. Quemadmodum
 qui videt litteras in codice optime scripro, & non nescit legere, laudat quidem
 antiquarij manum, admirans apicum pulchritudinem, sed quid sibi velint, quid
 indicent illi apices nescit, & est oculis laudator, mente non cognitor. Alius au-
 tem & laudat artificium, & capit intellectum. Ita qui viderunt Christi mira-
 cula, & non intellexerunt, quid sibi vellent, mirati sunt tantum quæ facta sunt.
 Alij vero & facta mirati, & intellecta assecuti. Tales nos in schola Christi esse
 debemus. Hæc ille. Idem docet B. GREGORIUS in homiliis Euangeli-

Greg. hom. 2.
 Ioan. 11. 39.

cis. PRIOR historia est apud B. Ioannem de Lazaro mortuo, quadridua-
 no, iam fœtente, manibus & pedibus ligato, ac existente in monumen-
 to, cui lapis erat impositus, ad vitam post amotum lapidem lacrymis,
 oratione, & clamore Christi reuocato, atque ab Apostolis vinculis
 soluto. In quam historiam sic scribit AVGVSTINVS. Moles illa

Aug. l. c. 6

imposita sepulchro, ipsa est vis dura consuetudinis, qua premitur anima, nec re-
 surgere, nec respirare permittitur. Dicitur est autem. Quadriduanus est. Rene-
 ra ad istam consuetudinem quæto quodam progressu peruenit anima. Prima est
 enim quasi titillatio delectationis in corde: secunda consensio; tertia factum;
 quarta consuetudo etc. Factum enim in consuetudinem vertitur, & fit quæ-
 dam desperatio, vt dicatur. Quadriduanus iam puer. Venit ergo Dominus. Cui
 vique facilia erant omnia, & difficultatem quandam ostendit. Ibi infremuit
 spiritus. ostendit multo clamore obiurgationis opus esse ad eos, qui consuetudine
 durauerunt. tamen ad vocem clamantis Domini rupta sunt vincula necessitatis.
 processit de monumento viuus, & ambulare non poterat. Et dominus ad discipu-
 los. Soluite eum, & snite abire etc. Hoc officium discipulis dedit, quibus
 ait. Quæ solueritis in terra, soluta sunt & in cælo. POSTERIOR histo-

Matt. 18.
 Marc. 7. 23.

ria est apud Marcum de surdo & muto; quem vt Dominus sanaret, pri-
 mo apprehendit eum de turba seorsim 2. misit digitos in eius auri-
 culas. 3. exspuens tetigit linguam eius. 4. suspiciens in cælum in-
 genuit.

gemuit. 5. ait illi. Ephpheta, hoc est, adaperire. Quot cerimonias non alia de causa proculdubio Christus vsurpauit, quam vt nos doceret, primo quam difficile sit peccati consuetudinem vincere 2. quibus remediis opus sit ad hunc morbum sanandum, nempe separatione à turba, id est, à praua hominum societate. tum inuocatione diuinæ gratiæ, vt auditum fidei & obedientiæ Deus nobis aperiat. Adhæc contritione de peccatis, confessione & satisfactione, &c.

VIDE. V. *Immortificatio passionum. Obstinatio. Societas praua.*

CONTEMPTVS.

Remedia contra contemptum.

I R E M E D. Considera diuinarum literarum dicta de contemptu diuinarum humanarumue legum, itē de contemptu proximi, parentum, pauperum, &c. Primo. n. tradunt, vnde manet contemptus. Salomon siquidem ait. *impius, cum in profundum venerit peccatorum contemnit, sed sequitur eum ignominia & opprobrium.* Et iterum. *Hoc est pessimum inter omnia, quæ sub sole fiunt, quia eadem cunctis eueniunt: vnde & corda filiorum hominum implentur malitia & contemptu in vita sua, & post hæc ad inferos delucentur.* 2. ex cōminatione pœnarum indicant, quam graue sit peccatum, Dei, legumque eius contemptus. Sic enim loquitur Deus in Prouerbiis Salomonis. *Despexistis omne consilium meum & increpationes meas neglexistis. Ego quoq; in interitu vestro ridebo & subsannabo.* Et. *Abominatio Domini est omnis illusor. Ipse deludet illusores, & mansuetis dabit gratiam.* Et. *Eijce derisorem, & exibit cum eo iurgium, cessabuntque causæ & contumeliæ.* Et Ecclesiasticus. *Omnis homo qui transgreditur tectum suum, contemnens in animam suā, & dicens. Quis me videt? tenebræ circumdant me, &c. quæ vereor? delictorum meorum non memorabitur altissimus, &c.* Hic in plateis ciuitatis vindicabitur, & quasi pullus equinus fugabitur. Et Isaias, *Væ qui spernis, nonne & ipse sperneris? cum fatigatus desieris contemnere, contemneris.* Et in primo libro Regum Deus. *Quicumq; glorificauerit me, glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.* Et in Leuitico. *Si spreueritis leges meas, & iudicia mea contempseritis, &c. ego quoq; hæc faciam vobis. Visitabo vos velociter in egestate & ardore, qui conficiat oculos vestros, consumat animas vestras.* Et Christus apud Ioannem. *Qui spernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum.* Et Apostolus ad Romanos. *An diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contemnis? secundum duritiam tuam, & impænitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ.* Deinde indicant diuinæ litteræ, quam grauis sit contemptus superiorum & legum humanarū, vt in Deuteronomio. *Qui superbierit, inquit, nolens obedere sacerdotis imperio, qui eo tēpore ministrat Domino Deo tuo,*

Prou. 8. 3.
Eccl. 9. 3.

Prou. 1. 25.

Prou. 3. 12.
Prou. 22. 10.
Eccl. 23. 25.

Isa. 33.

1. Reg. 2. 30.
Leuit. 26. 15.

Ioan. 12. 48.
Rom. 2. 4.

Deut. 17. 11.